

Viite: Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö LVM/1832/03/2016

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI VESILIIKENNELAIKSI JA ERÄIKSI
SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi vesiliikennelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Työ- ja elinkeinoministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa.

1. Vesiliikennelain soveltamisala ja valvovat viranomaiset

Ehdotetun vesiliikennelain 1 §:n 1 momentin mukaan lakia sovelletaan *vesikulkuneuvoihin ja niiden käyttämiseen* Suomen vesialueella. Ehdotetun lain 8 §:n 1 momentin mukaan *vesiliikennettä* valvovia viranomaisia ovat poliisi, Rajavartiolaitos, Tulli ja Liikenne- ja viestintävirasto. Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan vaikuttaa siltä, että ehdotettu valvontaviranomaisia koskeva pykälä kattaisi vain osan lain soveltamisalasta. Lain 8 §:n nojalla vesikulkuneuvon valvontaa voitaisiin tehdä kohdistuen vesikulkuneuvon käytössä ja käyttäjään (käytön aikainen valvonta). Laissa ei kuitenkaan olisi annettu toimivaltuuksia millenkään viranomaiselle vesikulkuneuvojen valvontaan silloin, kun niitä ei vielä käytetä, vaan vasta myydään, maahantuodaan tai valmistetaan, vaikka ehdotetussa laissa on nykyistä lakia vastaava yleinen turvallisuusvaatimus vesikulkuneuvoille (107 § vesikulkuneuvon rakenne, varusteet ja kunto).

Nykyisen vesiliikennelain valvontaa koskeva 23 § on yleisempi kuin nyt ehdotettu 8 §, sillä nykyisen vesiliikennelain 23 §:ssä säädetään, että *lain noudattamisen yleinen valvonta* kuuluu Liikennevirastolle. 8 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 69) on kuitenkin todettu, että valvovat viranomaiset olisivat samat kuin nykyisin eikä niiden tehtäviä ole tarkoitus tässä yhteydessä muuttaa. Työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaakin, että valvontaviranomaisia koskevaan 8 §:ään lisättäisiin lain noudattamisen yleinen valvontatoimivalta nykyistä lakia vastaavasti jollekin pykälässä nimetyistä valvontaviranomaisista. Työ- ja elinkeinoministeriön nä-

kemyksen mukaan olisi tärkeää, että vesiliikennelain noudattamista valvovilla viranomaisilla olisi tarvittaessa mahdollisuus valvoa vesikulkuneuvojen turvallisuutta jo ennen niiden käyttöä, eli että vesikulkuneuvo on turvallinen niillä vesillä, joille sitä markkinoidaan. Tällainen mahdollisuus on työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan sisällytynyt nykyiseen valvontaa koskevaan 23 §:ään.

Tähän liittyen työ- ja elinkeinoministeriö huomauttaa myös, että vaikka sen hallinnonalalla oleva kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011) voi yleissääntelynä joissain tilanteissa tulla sovellettavaksi täydentävästi tietyn reunaehdoin, niin nyt puheena olevassa tilanteessa myöskään kuluttajaturvallisuuslain noudattamista valvovilla viranomaisilla ei ole toimivaltaa valvoa vesikulkuneuvoja, joita koskee ehdotetun vesiliikennelain yleinen turvallisuusvaatimus (107 § vesikulkuneuvon rakenne, varusteet ja kunto). Kuluttajaturvallisuuslain soveltamisalaa nimittäin rajoittaa sen 4 §:ssä oleva toissijaisuussäännös, jonka mukaan lakia sovelletaan kulutustavaroihin ja kuluttajapalveluihin siltä osin kuin niiden aiheuttamien terveys- ja omaisuusvaarojen ehkäisemisestä ei muualla laissa ole säännöksiä, joissa edellytetään vähintään samaa turvallisuustasoa. Nykyisen vesiliikennelain 8 §:ssä ja ehdotetun lain 107 §:ssä säädetään kuluttajaturvallisuuslain 4 §:n tarkoittamalla tavalla vesikulkuneuvojen ja niiden varusteiden turvallisuudesta, eikä kuluttajaturvallisuuslain noudattamista valvovilla viranomaisilla ole toimivaltaa valvoa vesiliikennelaissa säädettyjä velvollisuuksia.

Työ- ja elinkeinoministeriö on pitänyt erittäin tärkeänä, että eri sektoreille kuuluvien tavaroiden ja palveluiden turvallisuudesta säädettäisiin aina ensisijaisesti kyseisessä erityissääntelyssä riittävän kattavasti. Sekä kuluttajien turvallisuuden että valvonnan tarkoituksenmukaisen järjestämisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että myös vesikulkuneuvojen ja niiden varusteiden turvallisuutta valvoisivat jo ennen niiden käyttöä liikennesektorin valvontaviranomaiset, joilla on kyseiseen alaan liittyvä erityisasiantuntemus. Tällöin myös yritykset saavat parhaan lisäarvon viranomaisvalvonnasta. Näin ollen vesiliikennelain 8 §:ään tulisi työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan lisätä lain noudattamisen yleinen valvontatoimivalta jollekin pykälässä nimetyistä valvontaviranomaisista.

Ehdotetun vesiliikennelain 1 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 60) on tuotu esiin kuluttajaturvallisuuslain täydentävä sovellettavuus kuluttajapalveluiden osalta. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää perustelutekstiä nykytilaa vastaavana ja siten selkeyttävänä, mutta ehdottaa kyseiseen kohtaan seuraavaa tarkennusta (kursivoitu teksti): *"Lisäksi jos vesikulkuneuvoja käytetään osana kuluttajapalveluiden tarjoamista, voi palveluiden osalta tulla sovellettavaksi kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011) niiltä osin kuin palvelun asiakasturvallisuutta ei koske muu sääntely. Tällöin kuluttajapalveluiden tarjoamista valvoo kuluttajaturvallisuuslain nojalla Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes."*

2. Vesikulkuneuvoja ja niiden varusteita koskevat poikkeukset sekä vesikulkuneuvon määritelmä

Ehdotetun lain 109 §:ssä säädetään vesikulkuneuvoja ja niiden varusteita koskevista poikkeuksista. Säännöksellä on kytkös kuluttajapalveluihin, joissa käytetään vesikulkuneuvoja. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää hyvänä, että säännöksessä korostettaisiin myös erikseen, ettei poikkeuksen myöntäminen saisi vaarantaa henkilöiden turvallisuutta. Työ- ja

elinkeinoministeriö katsoo myös ehdotetun vesikulkuneuvon määritelmän (3 § 1 kohta) olevan hyvä ja perusteltu.

3. Päällikkyysääntely

Esityksen mukaan päällikkyysääntely edistää vesillä liikkujan turvallisuutta, mitä työ- ja elinkeinoministeriö pitää hyvänä asiana. Ehdotettu vesiliikennelain 6 § sisältää muun muassa vesikulkuneuvon luovuttajaa koskevia velvoitteita. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että ehdotetun 6 §:n 4 momentissa oleva opastusvelvollisuus on tärkeä osa luovuttajaa koskevia vaatimuksia. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 67) todetaan, että säännös on tärkeä kuluttajaturvallisuuden kannalta. Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan säännös on tärkeä myös muidenkin käyttäjien kuin kuluttajien turvallisuuden kannalta tilanteissa, joissa vesikulkuneuvon vastaanottaja ei ole kuluttajan ominaisuudessa vastaanottamassa tai vuokraamassa vesikulkuneuvoa. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi työpaikan virkistyspäivä. Lisäksi opastuksen antaminen on myös vesikulkuneuvon luovuttajan tai vuokranantajan etu. Työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaakin, että perustelutekstiä tältä osin laajennettaisiin esimerkiksi seuraavalla tavalla: *”Säännös on tärkeä yhtäältä kuluttajaturvallisuuden kannalta ja toisaalta myös tilanteissa, joissa vesikulkuneuvon vastaanottaja ei ole kuluttajan ominaisuudessa vuokraamassa tai muutoin vastaanottamassa vesikulkuneuvoa. Turvallisen käytön opastaminen on myös vesikulkuneuvon luovuttajan tai vuokranantajan etu.”*

4. Vuokravenesääntelyn keventäminen

Vuokravenesääntelyn keventämistä käsiteltiin vesiliikennelain kokonaisuudistusta koskevassa arviomuistiossa, josta työ- ja elinkeinoministeriö antoi lausunnon (TEM/1010/00.06.01/2017). Lausunnossaan työ- ja elinkeinoministeriö piti mahdollista sääntelyn keventämistä hyvänä yritysten ja elinkeinotoiminnan mahdollistamisen ja uusien palvelujen syntyminen kannalta, mutta piti samaan aikaan kuitenkin tärkeänä, että asiakkaiden ja työntekijöiden turvallisuus on taattu ja ettei turvallisuustasoa ainakaan heikennetä nykyisestä tasosta.

Vuokravenesääntelyllä on myös liittymäpinta kuluttajaturvallisuuslakiin, sillä kuluttajapalveluihin liittyvät asiat eli vesikulkuneuvoilla järjestettävät palvelut ja vesikulkuneuvojen käyttäminen osana kuluttajapalveluita kuuluvat kuluttajaturvallisuuslain soveltamisalaan ja niitä valvoo Tukes. Kuten nyt lausuttavana olevan hallituksen esityksen perusteluissakin on todettu (s. 60), Tukesin valvontaan ei kuitenkaan tällöinkään kuulu esimerkiksi se, täyttääkö palvelussa käytetty vesikulkuneuvo sille säädetyt tekniset ominaisuudet.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että nyt lausuttavana olevassa esityksessä on otettu suurelta osin huomioon työ- ja elinkeinoministeriön arviomuistiota koskevassa lausunnossaan esittämät huomiot ja huolet liittyen viranomaisten rooleihin ja turvallisuusseikkoihin.

Vaikka esimerkiksi vuokravenettä koskeva katsastusvaatimus ehdotetaan kumottavaksi ja miehitetyn vuokravenetoiminnan pätevyysvaatimuksia kevennettäisiin, koskisi vuokravenettä kuitenkin yleinen huviveneitä ja niiden käyttöä koskeva sääntely, jossa on muun muassa täs-

mennetty varustevaatimuksia nykyisestä. Esitys myös sisältää mahdollisuuden antaa varusteista määräyksiä tarvittaessa, mikä mahdollistaisi nopean puuttumisen, jos vuokrattavien vesikulkuneuvojen tai niiden varusteiden osalta tarvitaan täydennyksiä. Lisäksi esityksessä on joitain vesikulkuneuvon vuokralle antajaa koskevia velvoitteita. Esityksessä on arvioitu, että katsastusvaatimuksen poistamisella ja lupakirjamenettelyn keventämisellä ei olisi suurta vaikutusta vuokraveneiden turvallisuuteen, kun otetaan huomioon esitetyn lain muut ehdotukset. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää välttämättömänä, ettei sääntelyn keventäminen heikennä vuokravenetoiminnan turvallisuutta.

Lisäksi esityksen mukaan kaikki vuokravenetoimintaa koskevat muutokset helpottaisivat veneiden vuokraustoimintaa ja jakamistaloutta sekä edistäisivät perustuslain elinkeinovapauden toteutumista. Vuokraustoimintaa koskevilla muutoksilla arvioidaan olevan pääasiassa positiivisia yritysvaikutuksia, sekä positiivisia vaikutuksia matkailuun. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että nämä esityksessä arvioidut hyödyt ovat hyviä ja kannatettavia.

5. Muuta

Työ- ja elinkeinoministeriö huomauttaa, että esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa kohdassa 1.2.1. *Laki aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain muuttamisesta* (s. 109) tulisi ilmeisesti olla 5 §:n sijasta perustelu liittyen lain 51 §:ään.

Antti Neimala
Osastopäällikkö, ylijohtaja

Anne Hyartt
erityisasiantuntija

TIEDOKSI

TEM kirjaamo
Tukes